

ale wereld bij elkaar houdt, bestaat uit weinig meer dan een resem vage wachtwoorden, een handvol betekenaren waarvan de referentiële waarde als onbetwifelbaar geldt: 'kunst', 'hedendaagse dans', 'choreografie'... Een kunstwereld als die van de hedendaagse dans laat overigens heel goed zien hoe sterk de imaginaire identificatie met de veronderstelde 'substantie' van de integrerende wachtwoorden wel is. Neem bijvoorbeeld de recente golf aan zogeheten conceptuele dans, overigens een door de beeldende kunstwereld geïnspireerde uitdrukking die haast niemand beargumenteert. Dat hoeft ook niet, want –mijn verhaal wordt repetitief– ondertussen is ook deze notie zodanig in 'het wereldje' ingeburgerd dat daarbinnen verdere tekst en uitleg overbodig lijkt. 'Conceptuele dans bestaat, ja toch, zie Jérôme Bel, Boris Charmatz...'. Echter, waarom hun werk conceptueel noemen? Het geven van voorbeelden om de realiteit van iets te bewijzen, veronderstelt alvast enkel wat moet worden bewezen. Hoe dit verder ook zij, net zoals de avant-garde in de beeldende kunst probeert de als conceptueel ingeschaalde dans de heersende kadrering te doorbreken, of op zijn minst ter discussie te stellen. Maar dat laat de danswereld niet zomaar gebeuren, daarvoor is ze te zeer gehecht aan haar 'fantasma'. De regeldoorbreking lijven programmabrochures en kritiek simpelweg in als een reflexieve verbreding van de notie 'hedendaagse dans'. De contestantinnen krijgen een plaats binnen de hedendaagse danswereld door ze sociaal te valideren als conceptuele kunstenaars, jawel, maar toch vooral ook als dansmakers. *One does not easily give up one's identity*, een 'geloofsgemeenschap' geeft niet zonder slag of stoot haar gedeelde credo op.

Cultuuroorlogen

Performatieve noties zijn binnen een subcultuur of een sociale wereld zodanig evident dat de betrokkenen meestal blind zijn voor wat ze *doen* wanneer ze die uitdrukkingen in uitspraken, handelingen, beslissingen veronderstellen of thematiseren. Dat valt dus niets of niemand kwalijk te nemen, want geen sociale wereld zonder vanzelfsprekendheden of clichés. In de wereld van de hedendaagse dans twijfelt daarom niemand aan het bestaan van het gekoesterde geloofsobject. En wie dat toch doet, wordt ofwel als interessante vernieuwer ingelijfd (zie het voorbeeld van daarnet), ofwel genegeerd en gemarginaliseerd, met of zonder veel woorden buitengesloten (neen, geen voor-

Wat is er mis met argumenten die zelfreflexief zijn? Je kan er, allicht, geen cultuuroorlogen mee winnen. Maar spreekt dat tegen een betoog? Is een zichzelf weerleggend verhaal ook per definitie een non-verhaal? Kan een 'zwak denken' niet precies in zijn zwakte sterk zijn? En ook: maakt de affiniteit met dit soort zwakheid niet de kunst, en dus ook de dans, hedendaags?

beeld). Dat is de sociale logica zelf, maar het genereert van de kant van andere sociale werelden ook een erg moreel discours over elitisme, exclusie en culturele macht. Ook dat vertoog is hoogst performatief, berust op ongethematiseerde veronderstellingen en appelleert evengoed aan een sociaal gedeeld geloof, bijvoorbeeld in de mogelijkheid van het bestaan van sociale gelijkheid hier en nu (van een fantasma gesproken!). Cultuuroorlogen zijn geloofstrijden waarin uiteenlopende performatieve basis-categorieën van sociaal-culturele werelden met elkaar botsen. In dat soort van gevechten wint thans nogal eens de partij die de meeste gelovigen kan mobiliseren. En ja, er zijn meer gelovigen in de U.F.O genaamd 'het publiek' of 'de burger' dan in het onding 'hedendaagse dans'.

Samenvattend: wat zijn performatieve categorieën? Sociaal gevalideerde constructies, geloofsobjecten, het cement van sociale werelden, gedeelde fantasma's, sociale en persoonlijke identiteitsbronnen. 'Hedendaagse dans' is zo'n notie die tegelijkertijd een realiteit creëert en reproduceert, en tevens sociaal is gevalideerd. Dat heet dan een 'sociaal feit': een realiteit die binnen een sociaal netwerk als 'verondersteld gekend' én 'verondersteld bestaand' geldt. Precies daardoor houdt ze mensen, instellingen, artefacten en praktijken samen en reproduceert ze zoiets als een sociale wereld en een cultureel of artistiek dispositief. De veronderstelde werkelijkheid, genre hedendaagse dans, bestaat echt –in de sociale wereld die dat veronderstelt en mede daardoor echt bestaat. Dat is, toegegeven, een naar sociologisme neigende uitspraak die een vaststelling maakt zonder ook te willen toegeven dat ze die effectief maaikt– die doet alsof ze descriptief is, terwijl ze het specifieke vocabulaire van een performancetheorie hanteert. Jawel, dit is een circulair betoog dat zichzelf ondergraaft. Waarom ook niet? Wat is er mis met argumenten die zelfreflexief zijn? Je kan er, allicht, geen cultuuroorlogen mee winnen. Maar spreekt dat tegen een betoog? Is een zichzelf weerleggend verhaal ook per definitie een non-verhaal? Kan een 'zwak denken' niet precies in zijn zwakte sterk zijn? En ook: maakt de affiniteit met dit soort zwakheid niet de kunst, en dus ook de dans, hedendaags? Maar deze vraag –ook dat zij toegegeven– veronderstelt een specifieke visie op de hedendaagsheid van dans en kunst. En dus een *particulier* geloof (en daar wil ik het hier nu juist niet over hebben). ●